

FILOZOFSKI FAKULTET

UNIVERZITET U NOVOM SADU

Izveštaj o rezultatima evaluacije kvaliteta uslova studiranja i nastavnog procesa
za školsku 2013/14. godinu

Izveštaj pripremile:

dr Tanja Jevremov

dr Bojana Dinić

Biljana Lungulov, MA

Novi Sad, april 2015.

1. Odziv studenata i opis uzorka

Evaluacija kvaliteta uslova studiranja i nastavnog procesa na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, u toku školske 2013/2014. godine sprovedena je preko studentskog WEB servisa. Evaluacija je sprovedena na posle zimskog i posle letnjeg semestra. Anketu za evaluaciju zimskog semestra je popunio 230 studenata, a za evaluaciju letnjeg semestra 304 studenata. Kao i u slučaju prethodne školske godine, može se primetiti da je odziv studenata znatno manji nego u prethodnim godinama kada je popunjavanje ankete sprovedeno organizovano u računarskim učionicama u terminu unapred utvđenom Radnim kalendarom. Ipak, od kada se evaluacija sprovodi preko studentskog WEB servisa, može se zaključiti da je odziv studenata približno ujednačen.

Najveći odziv studenata je bio sa Odseka za psihologiju (122, odn. 22,8%), pa potom za pedagogiju (72, odn. 13,5%), istoriju (71, odn. 13,3%) i sa Odseka za anglistiku (63, odn. 11,8%), u skladu sa brojnošću studenata po navedenim odsecima. Studenti osnovnih akademskih studija čine većinu uzorka odnosno 85,8% (485), pa potom studenti master nivoa studija (55, odn. 10,3%) i doktorskih studija (21, odn. 3,9%). U uzorku je zastupljeno 388 (72,7%) budžetskih studenata, 144 (27%) samofinansirajućih i 3 strana studenta. Polna struktura studenata koji su ispunili anketu je u skladu sa polnom strukturom studenata Filozofskog fakulteta: 399 odn. 74,7% uzorka čine studentkinje i 135 odn. 25,3% uzoraka čine studenti. U slučaju zastupljenosti studenata s određenim prosekom, oko polovine studenata koji su ispunili anketu čine studenti s prosekom u rasponu od 8,5 do 9 (237, tj. 44,4%), pa potom s prosekom u rasponu od 7,5 do 8,49 (180, tj. 33,7%), dok je studenata s lošijim i najboljim prosekom manje. Na osnovu izloženih karakteristika studenata može se zaključiti da je ona u skladu sa strukturom studenata Filozofskog fakulteta.

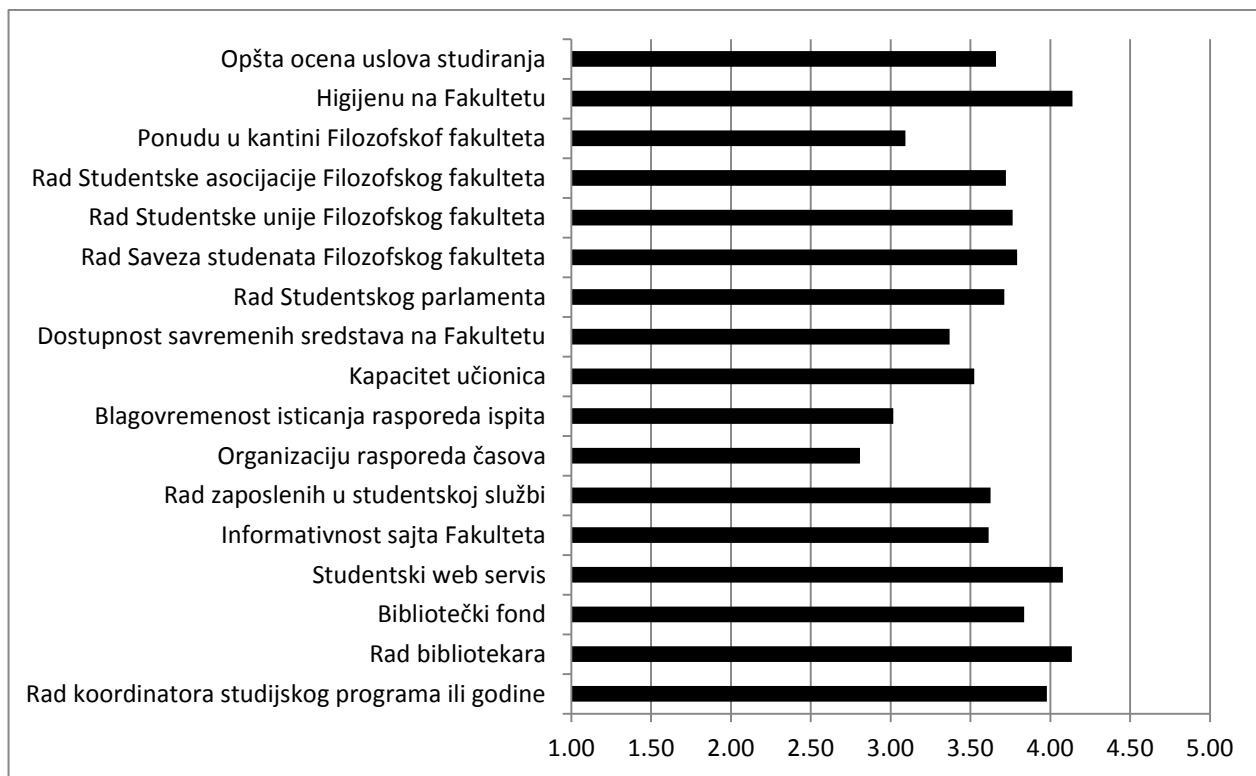
2. Rezultati evaluacije

Elektronskim upitnikom procenjena su dva aspekta kvaliteta studiranja: (1) uslovi studiranja i (2) nastavni proces. U školskoj 2013/14. godini je primenjena modifikovana anketa, u skladu sa zapažanjima i sugestijama koje su iznete u okviru izveštaja za prethodnu školsku godinu.

2.1.1. Rezultati evaluacije kvaliteta uslova studiranja

Na osnovu procena studenata o kvalitetu uslova studiranja može se videti da su svi aspekti uslova studiranja na Fakultetu generalno ocenjeni prosečnim ili iznadprosečnim ocenama (Slika 1). Najbolje su ocenjeni higijenski uslovi, rad bibliotekara, studentski web servis, kao i rad koordinatora studijske godine ili programa. Lošije prosečne ocene su dobili aspekti koji se odnose na organizaciju rasporeda časova i blagovremenost isticanja rasporeda ispita. U vezi sa tim postoji i najveći broj komentara studenata koji se odnose na nezadovoljstvo kasnim isticanjem rasporeda ispita i višečasovnim pauzama između nastavnih časova. Takođe, nešto lošijom prosečnom ocenom je ocenjena i ponuda u kantini. Na osnovu komentara studenata se može zaključiti da studentima nedostaje više zdrave hrane u kantini, posebno svežeg voća, kao i to da su cene u kantini previsoke i da ne postoji nigde istaknut cenovnik.

Opšta ocena uslova studiranja je prosečna ($AS = 3,66$, $SD = 0,91$). Zanimljivo je da je Wilcoxonovim testom za zavisne uzorke dobijeno da je opšta ocena nešto niža od ocene dobijene uprosečavanjem odgovora na sva pitanja u vezi sa uslovima studiranja ($AS = 3,59$, $SD = 0,72$).

Slika 1. Prosečne ocene različitih aspekata uslova studiranja na Filozofskom fakultetu
(raspon mogućih odgovora je od 1 do 5)

Iako je rad pojedinih studentskih organizacija ocenjen prosečnim ocenama i relativno ujednačenim, većina studenata (od oko 60 do 73%, videti Tabelu 1) ne poznaje rad ovih organizacija. Dakle, procene o radu ovih organizacija je dalo samo oko 30% studenata koji su popunjavali anketu. Na osnovu komenatara studenata koji poznaju rad pomenutih organizacija utvrđeno je da nisu zadovoljni njihovim angažmanom i zalaganjem za poboljšanje položaja studenata i olakšavanje uslova studiranja. Smatraju da su njihove aktivnosti najvidljivije u periodu izbora kandidata za Studentski parlament i organizovanju ekskurzija, apsolventskih večeri i sl.

Tabela 1

Učestalost i procenat studenata koji ne poznaju određene aspekte uslova studiranja

Aspekti uslova studiranja	učestalost odgovora "nepoznato mi je"	%
Rad koordinatora studijskog programa ili godine	164	30,70
Rad bibliotekara	43	8,10
Bibliotečki fond	67	12,50
Studentski web servis	3	0,60
Informativnost sajta Fakulteta	5	0,90
Rad zaposlenih u studentskoj službi	25	4,70
Organizaciju rasporeda časova	4	0,70
Blagovremenost isticanja rasporeda ispita	3	0,60
Kapacitet učionica	6	1,10
Dostupnost savremenih sredstava na Fakultetu	25	4,70
Rad Studentskog parlamenta	333	62,40
Rad Saveza studenata Filozofskog fakulteta	318	59,60
Rad Studentske unije Filozofskog fakulteta	377	70,60
Rad Studentske asocijacije Filozofskog fakulteta	387	72,50
Ponudu u kantini Filozofskog fakulteta	48	9,00
Higijenu na Fakultetu	3	0,60
Opšta ocena uslova studiranja	2	0,40

2.1.2. Razlike u evaluaciji kvaliteta uslova studiranja u zavisnosti od pojedinih karakteristika studenata

Ispitane su razlike u evaluaciji pojedinih aspekata uslova studiranja u zavisnosti od karakteristika studenata kao što su pol, status studenta, nivo studija i prosek. Kada su u pitanju polne razlike, rezultati *t*-testa pokazuju da studentkinje negativnije procenjuju organizaciju rasporeda časova, blagovremenost isticanja rasporeda ispita, kapacitet učionica, dostupnost savremenih sredstava na Fakultetu i higijenu na Fakultetu, a pozitivnije ponudu u kantini. Takođe, opšta ocena uslova studiranja je negativnija kod žena, nego kod muškaraca. S druge strane, muškarci negativnije ocenjuju rad Studentske unije, dok su razlike u slučaju procena rada Studentske asocijacije i Saveza studenata Filozofskog fakulteta marginalno značajne i u istom smeru. Dakle, pripadnice ženskog pola su kritičnije kada su u pitanju uslovi studiranja koji se tiču

same nastave, dok su muškarci kritičniji prema vannastavnom aspektu, odnosno radu studentskih organizacija.

S obzirom na studentski status, *t*-testom su dobijene značajne razlike samo u procenama rada zaposlenih u studentskoj službi i organizacije rasporeda časova. Dobijeno je da samofinansirajući studenti pozitivnije ocenjuju navedene aspekte uslova studiranja. Sagledano u suprotnom smeru može se zaključiti da su budžetski studenti kritičniji prema radu zaposlenih u studentskoj službi i organizaciji rasporeda predavanja i vežbi.

U odnosu na nivo studija, rezultati analize varijanse pokazuju da postoje značajne razlike u procenama informativnosti sajta Fakulteta, rada zaposlenih u studentskoj službi, organizaciju rasporeda časova, blagovremenost isticanja rasporeda ispita i higijene na Fakultetu. Studenti doktorskih studija pozitivnije procenjuju informativnost sajta, organizaciju rasporeda časova i blagovremenost isticanja rasporeda ispita u odnosu na studente master i osnovnih studija. S obzirom na to da se nastava i ispiti na doktorskim studijama organizuju u dogovoru sa studentima, nije iznenađujuće što doktorandi pozitivnije ocenjuju ove aspekte. Rad zaposlenih u studentskoj službi najbolje ocenjuju studenti doktorskih studija, pa potom osnovnih, dok studenti master studija daju značajno niže ocene ovom aspektu uslova studiranja. Higijenu na Fakultetu najniže ocenjuju studenti osnovnih studija, dok se ocene master studenata i studenata doktorskih studija ne razlikuju značajno.

Testiranjem razlika u odnosu na ocene studenata različitog proseka, dobijeno je da studenti s najvišim prosekom (od 9,5 do 10) najpozitivnije ocenjuju rad koordinatora studijskog programa ili godine, bibliotečki fond i rad bibliotekara, kao i kapacitet učionica. Studenti s prosekom u rasponu od 7,5 do 8,49 najnegativnije ocenjuju ove aspekte, posebno bibliotečki fond i kapacitet učionica. Zanimljivo je da studenti s najnižim prosekom (6 – 7,49) imaju pozitivnije ocene uslova studiranja, moguće zbog manje prisutnosti na Fakultetu pa samim tim i manjeg iskustva s navedenim aspektima.

2.1.3. Razlike u evaluaciji kvaliteta uslova studiranja u zavisnosti od Odseka

U cilju sticanja uvida u razlike u ocenama kvaliteta uslova studiranja između studenata različitih odseka, analizirane su prosečne ocene za one aspekte uslova studiranja koji se razlikuju po odsecima, kao i opšta prosečna ocena uslova studiranja. Analiza je rađena samo za one studente koji su ocenjivali dati aspekt studiranja tj. nisu uzeti u obzir odgovori označeni kao "nepoznato". Zbog malog broja izlaznosti studenata, ocene Odseka za rusinistiku, slovakistiku i komparativne književnosti nisu navedene.

Rad koordinatora studijske gupe ili godina su najbolje ocenjeni od strane studenata psihologije i slavistike, pa potom germanistike i hungarologije, iako je većina ocena iznad proseka, osim u slučaju ocena studenata sprskog jezika i književnosti (Tabela 3). Rad bibliotekara i bibliotečki fond je najbolje ocenjen od strane studenata slavistike, dok su ispodprosečne ocene davali studenti romanistike. Takođe, višim ocenama ističe se i rad bibliotekara Odseka za medijske studije i za germanistiku. Studenti slavistike su dali najviše ocene organizaciji rasporeda časova, iako su sve ocene u domenu proseka. Takođe, više ocene su dali i studenti psihologije, međutim uočeno je da su ovi studenti manje zadovoljni blagovremenošću isticanja rasporeda. S druge strane, studenti germanistike su manje zadovoljni i organizacijom i blagovremenošću isticanja rasporeda. Upadljivo više zadovoljstvo blagovremenošću isticanja rasporeda, kapacitetom učionica kao i uslovima studiranja generalno imaju studenti filozofije.

Treba napomenuti da broj studenata koji su popunili anketu po Odsecima nije bio ujednačen, te da se istaknute ocene trebaju uzeti s rezervom.

Tabela 2

Prosečne ocene različitih aspekata uslova studiranja u odnosu na Odsek

Odsek	Koordinator	Bibliotekar	Bibliotečki fond	Raspored časova	Blagovr. isticanja rasporeda ispita	Kapacitet učionica	Opšta ocena
Anglistika	3,78	4,31	3,39	2,65	3,94	4,13	3,83
Germanistika	3,77	4,69	3,44	1,69	1,31	3,13	3,13
Istorija	4,29	4,12	4,11	3,07	3,48	3,67	3,70
Medijske studije	3,58	4,80	4,00	2,64	3,60	3,60	3,56
Pedagogija	3,90	3,90	3,53	2,66	2,72	3,43	3,58
Psihologija	4,34	4,43	4,12	3,11	1,78	3,27	3,75
Romanistika	4,00	2,75	2,50	2,10	3,00	2,70	3,30
Slavistika	4,33	4,77	4,75	3,15	3,85	4,15	3,92
Sociologija	3,50	3,48	2,92	2,29	3,23	3,58	3,39
Srpska književnost	4,00	3,94	4,23	3,00	3,94	3,19	3,44
Srpski jezik i lingvistika	2,88	4,42	4,21	2,54	3,39	3,22	3,56
Filozofija	3,42	3,50	4,07	3,06	4,53	4,35	4,25
Hungarologija	4,29	3,82	4,12	3,00	2,88	3,29	3,88

2.2. Rezultati evaluacije kvaliteta nastavnog procesa

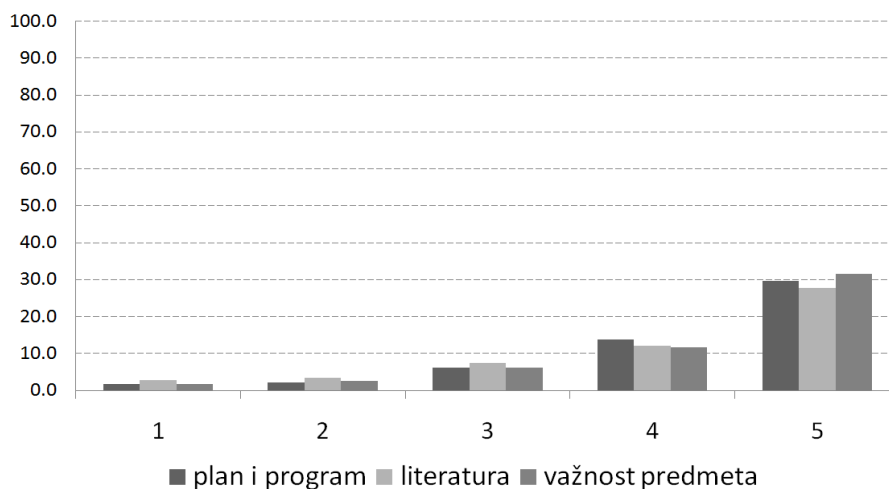
Upitnik za evaluaciju kvaliteta nastavnog procesa sadrži tri grupe pitanja, koje se odnose na (1) kvalitet silabusa predmeta, (2) kvalitet organizacije i realizacije nastave i (3) kvalitet same nastave.

2.2.1. Kvalitet silabusa predmeta u studijskim programima

Kvalitet silabusa, odnosno programa predmeta procenjivan je na osnovu pitanja koja se odnose na ocenu plana i programa predmeta, ocenu literature, kao i ocenu i značaja predmeta za studijski program. Studenti su na ova pitanja odgovarali ocenama od 1 (najniža) do 5 (najviša).

Procenti odgovora studenata na ova pitanja prikazani su na Slici 2. Ocene plana i programa, literature i važnosti predmeta su relativno ujednačene. Svaki od ova tri aspekta

kvaliteta silabusa je načešće ocenjivan visokim ocenama: u preko 40% procena dobijene su najviše i vrlo dobre ocene (5 i 4). Međutim, u 2 do 3% od ukupnog broja procena silabusi, literatura i značaj predmeta su ocenjeni najnižom ocenom. U odnosu na program i značaj predmeta, literatura je procenjena nešto lošije.

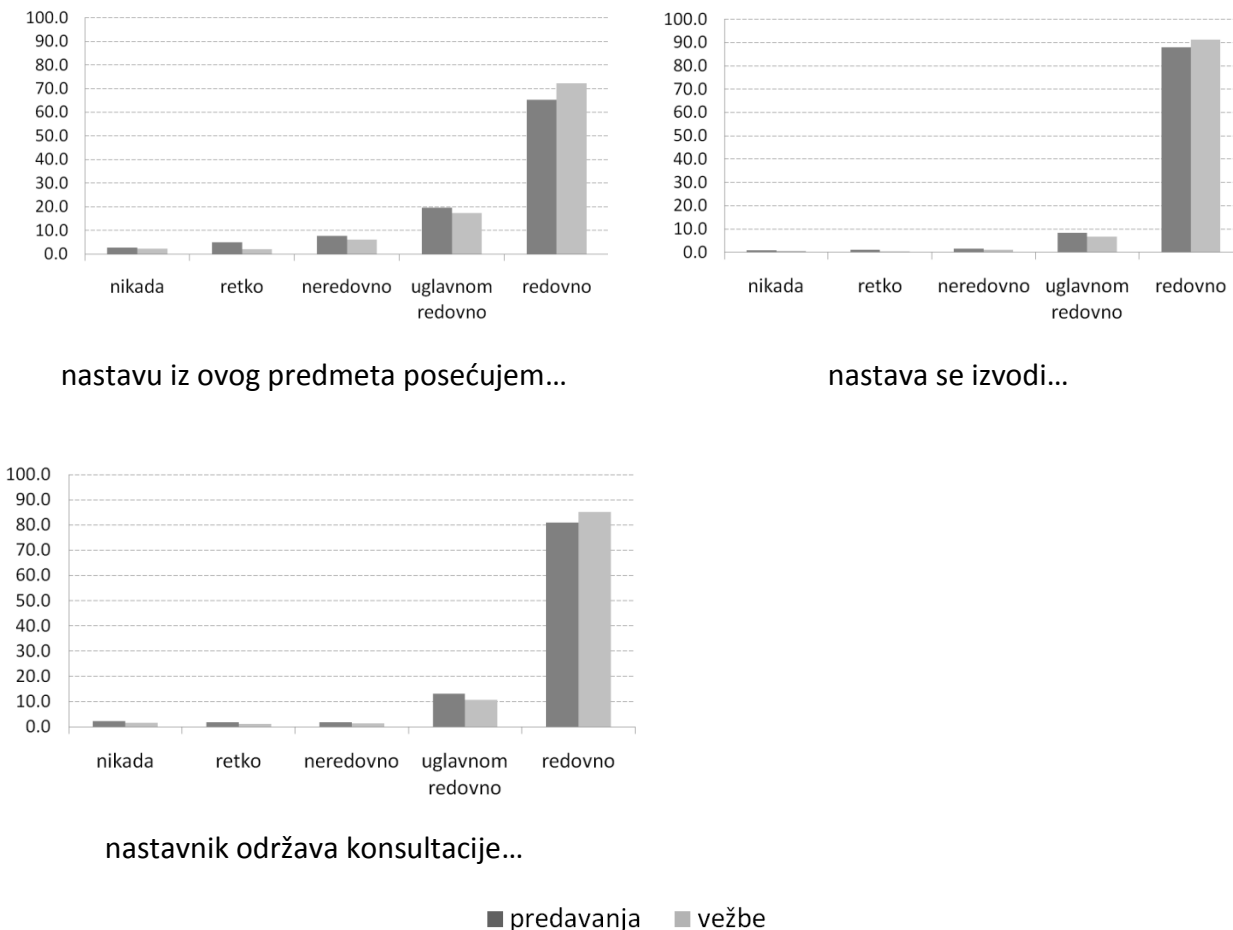
Slika 2. Kvalitet predmeta u studijskim programima

2.2.2. Realizacija nastave

Kvalitet realizacije nastave procenjen je na osnovu tri pitanja, kojima se ocenjuje koliko student redovno pohađa nastavu i u kojoj meri se nastava i konsultacije redovno održavaju. Na ova pitanja studenti odgovaraju na petostepenoj skali, sa stepenima od “nikada” do “redovno”.

Na Slici 3 prikazane su distribucije odgovora studenata na ova pitanja. Kvalitet realizacije nastave i konsultacija studenti ocenjiju veoma visoko, odgovarajući u približno 95% procena da se nastava i konsultacije odvijaju redovno ili uglavnom redovno. Takođe, 85 do 90% studenata koji su pristupili evaluaciji odgovorilo je da predavanja i vežbe posećuje redovno i uglavnom redovno. U nešto manje od 1% procena studenti su odgovorili da se nastava iz pojedinih predmeta ne održava nikada, a u oko 2.5% procena da oni sami nikada nisu posetili nastavu iz pojedinog predmeta. Ovi rezultati odgovaraju rezultatima dobijenim u prethodnim evaluacijama.

Na svim pitanjima koja se odnose na realizaciju nastave časovi vežbi se ocenjuju nešto višim ocenama u odnosu na časove predavanja, što je uočeno i u ranijim evaluacijama. Kruskal-Wallis-ov test pokazuje statističku značajnost ovih razlika.

Slika 3. Realizacija nastave

2.2.3. Kvalitet nastave

Kvalitet nastave procenjivan je na osnovu odgovora studenata na pitanja koja se odnose na jasnoću i razumljivost u izlaganju gradiva, pripremljenost nastave, spremnost nastavnika da daje odgovore na postavljena pitanja, podsticanje aktivnog učešća studenata u nastavi, nastojanje nastavnika da gradivo učini zanimljiv i korisnim i korektnost nastavnika u odnosu sa studentima. Ove karakteristike nastave studenti procenjuju ocenama od 1 do 5. Osim

pojedinačnih aspekata nastave, studenti daju opštu ocenu nastavnika, koja je takođe u rasponu od 1 do 5.

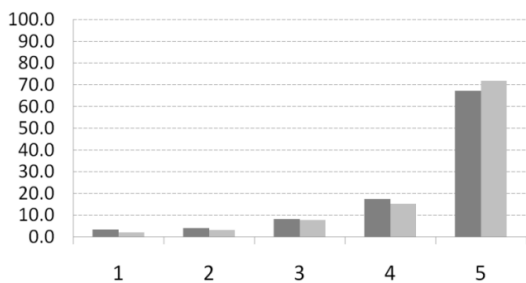
Tabela 3

Kvalitet nastave koja se sprovodi na predavanjima, vežbama i ukupno

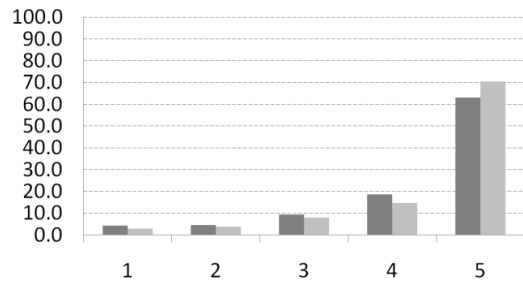
	predavanja			vežbe			nastava ukupno		
	<i>AS</i>	<i>SD</i>	<i>Mdn</i>	<i>AS</i>	<i>SD</i>	<i>Mdn</i>	<i>AS</i>	<i>SD</i>	<i>Mdn</i>
jasno i razumljivo izlaže gradivo	4,41	1,02	5	4,52	0,92	5	4,46	0,97	5
nastava je dobro pripremljena	4,32	1,09	5	4,46	1,00	5	4,38	1,05	5
spreman da odgovora na pitanja	4,65	0,83	5	4,69	0,81	5	4,67	0,82	5
podstiče aktivnost studenata	4,26	1,16	5	4,53	0,95	5	4,39	1,08	5
gradivo čini zanimljivim i korisnim	4,33	1,14	5	4,42	1,04	5	4,37	1,10	5
korektan u odnosu sa studentima	4,61	0,91	5	4,63	0,87	5	4,62	0,89	5
opšta ocena nastavnika	4,45	0,93	5	4,52	0,91	5	4,48	0,92	5
prosek svih ocena	4,43	1,01	5	4,54	0,93	5	4,48	0,98	5

Legenda: AS - aritmetička sredina, SD - standardna devijacija, Mdn - medijana (centralna vrednost)

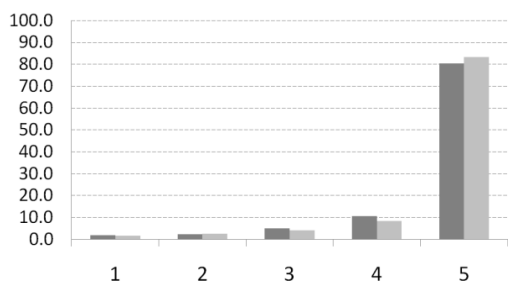
U Tabeli 3 prikazane su prosečne ocene kvaliteta nastave koja se sprovodi na časovima predavanja, časovima vežbi i svim časovima ukupno. Rezultati pokazuju da su nastavnici koji drže predavanja i vežbe u najvećem broju slučajeva ocenjeni najvišim ocenama. Najbolje su ocenjene njihova spremnost da daju odgovore na studentska pitanja i korektnost u odnosu sa studentima. Kao i u ranijim evaluacijama, relativno najlošije je procenjena spremnost nastavnika da na časovima predavanja podstiču aktivno učešće studenata. Nešto niža ocena dobijena je i u odgovorima na novo pitanje uvedeno u anketu ove godine, koje glasi “nastavnik se trudi da gradivo učini zanimljivim i korisnim”. Mera centralne vrednosti (*Mdn*), međutim, pokazuje da je i na ovim stavkama najčešća ocena 5.

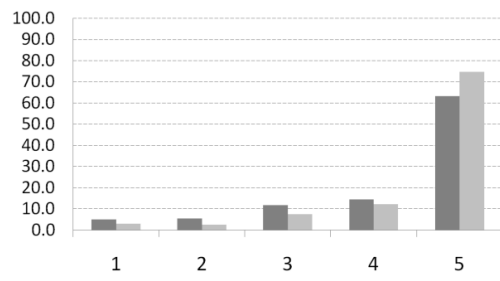
jasno i razumljivo izlaže gradivo

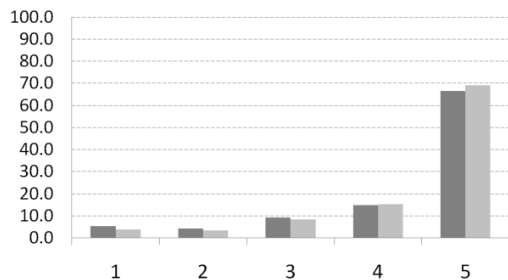
nastava je dobro pripremljena i organizovana

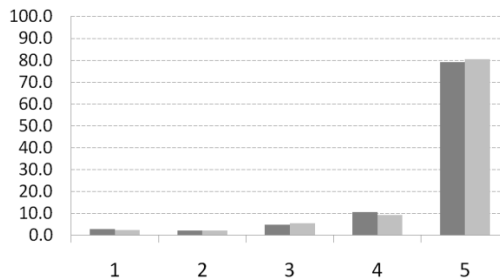
spreman da odgovori na pitanja

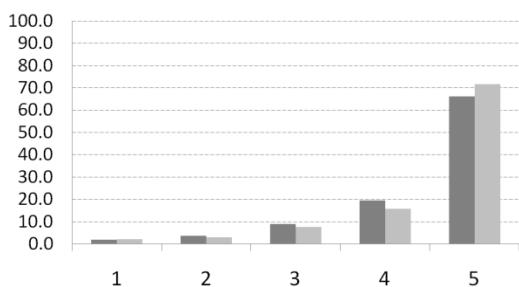
podstiče aktivno uključivanje u nastavu

trudi se da gradivo učini zanimljivim i korisnim

korektan u odnosu sa studentima

opšta ocena nastavnika

■ predavanja ■ vežbe

Slika 4. Distribucije procenata dobijenih ocena po pitanjima za predavanja i vežbe

Distribucije ocena prikazane na Slici 4 pokazuju zakrivljenost u smeru visokih ocena. Na svakom od pitanja najvišu ocenu je dobilo najmanje 60-70% procena nastavnika i saradnika, dok najniža ocena ni na jednom pitanju nije dobijena u više od 5% procena. Kao i u prethodnom semestru, primetna je tendencija da su saradnici i nastavnici na vežbama procenjeni nešto višim ocenama u odnosu na nastavnike na predavanjima, naročito u aspektu podsticanja aktivnosti u toku nastave. I ovde se ovaj rezultat može razumeti kao posledica specifičnosti nastave vežbi, gde postoje zahtevi za radom u malim grupama, interaktivnim oblicima nastave, te otuda i većom aktivnošću studenata.

Iako je upitnik za evaluaciju ove godine donekle promenjen, uključujući i ponuđene ocene na kojima studenti procenjuju nastavnike (od 1 do 5 umesto od 5 do 10, kako je bilo ranije), dobijeni rezultati su uporedivi sa rezultatima dobijenim u prethodnim evaluacijama i u velikoj meri im odgovaraju.

Konzistentnost različitih ocena nastavnika ispitana je postupcima faktorske analize i optimalnog skaliranja. Rezultati predstavljeni u Tabeli 4 pokazuju da su ocene nastavnika na pojedinačnim pitanjima međusobno relativno konzistentne i da se mogu predstaviti jednom sažetom merom. Ovim je ponovljen rezultat iz prethodnih analiza da je jedinstvenu ocenu nastavnika opravdano predstaviti prosekom ocena dobijenim na pojedinačnim pitanjima. Takođe, ponovljen je rezultat da je opšta ocena nastavnika najbolji reprezent svih pojedinačnih ocena. Za razliku od prethodnih analiza, ova analiza nije pokazala da je opšta ocena nastavnika nešto niža u odnosu na prosek svih pojedinačnih ocena, što se može videti na osnovu rezultata prikazanih u Tabeli 3. Novo pitanje uvedeno u anketu, koje se odnosi na nastojanje nastavnika da gradivo učini zanimljivim i korisnim, takođe se pokazalo jednim od najboljih reprezentata pojedinačnih ocena.

Tabela 4

Konzistentnost ocena nastavnika na različitim pitanjima

	predavanja		vežbe		nastava ukupno	
	PC	OS	PC	OS	PC	OS
jasno i razumljivo izlaže gradivo	-0,89	0,80	-0,89	0,79	-0,89	0,79
nastava je dobro pripremljena	-0,89	0,79	-0,88	0,77	-0,88	0,78
spreman da odgovora na pitanja	-0,85	0,73	-0,88	0,78	-0,86	0,75
podstiče aktivnost studenata	-0,81	0,66	-0,83	0,70	-0,82	0,67
gradivo čini zanimljivim i korisnim	-0,89	0,80	-0,90	0,80	-0,89	0,80
korektan u odnosu sa studentima	-0,80	0,65	-0,85	0,73	-0,82	0,68
opšta ocena nastavnika	-0,92	0,85	-0,94	0,88	-0,93	0,86
objašnjena varijansa	5,25	5,29	5,42	5,45	5,32	5,35
proporcija objašnjene varijanse	0,75	75,51	0,77	7,85	0,76	76,36

Legenda: PC - prva glavna komponenta izolovana metodom komponentne faktorske analize, OS – komponenta izolovana optimalnim skaliranjem

2.3. Komentari studenata

Pored kvantitativnih indikatora i ocena koji su davali studenti prilikom evaluacije opštih uslova studiranja i kvaliteta nastavnog procesa, značajan aspekt evaluacije čine i otvoreni komentari. Na kraju popunjene ankete, ostavljen je prostor za svakog studenta da slobodno napiše komentar, izrazi svoj kritički osvrt i ukaže da aspekte uslova studiranja koje smatra značajnim. Sprovedena je kvalitativna analiza dobijenih odgovora pri čemu je zapažen sličan trend u procenjivanju kao i tokom prethodnih školskih godina.

Analizom komentara koji se odnose na organizaciju nastavnih predmeta i nastave, primetan je kritički stav prema organizaciji predavanja, literaturi koja se koristi i ocenjivanju tokom trajanja semestra. Naime, studenti u najvećem broju smatraju da predavanja nisu dovoljno korisna, zanimljiva i da ih ne angažuju u dovoljnoj meri. Navode da dominira frontalna nastava i pasivnost studenata. Takođe, smatraju i da je sadržaj pojedinih predmeta nepotreban

za konkretan studijski program, da se sadržaji više predmeta preklapaju i da dolazi do ponavljanja, kao i da je potrebno inovirati i u prilagoditi nastavne sadržaje i literaturu.

Kada je u pitanju literatura, studenti izražavaju najveće nezadovoljstvo navodeći da je literatura preobimna, zastarela, kao i da nije odgovarajuća ističući da nije dovoljno povezana sa praktičnim aspektima života i rada i potrebnim znanjima i kompetencijama. Negativni komentari odnose se i na dostupnost literature koja im je potrebna za ispit, dok se određenim komentarima ipak ukazuje na to da je materijal koji profesori obezbeđuju vrlo koristan i zanimljiv.

U pogledu procenjivanja postignuća studenata, komentari su upućeni na moguće probleme koji se odnose na subjektivnost profesora prilikom ocenjivanja, neujednačene i previsoke kriterijume, obim obaveza u odnosu na broj predispitnih poena, nedostatak konkretnih uputstava šta se od studenata očekuje u okviru određenog predmeta i sl.

Sa druge strane, zaključeno je da su komentari koji se odnose na same profesore, najčešće afirmativni i da studenti u velikoj meri pohvaljuju rad, trud i zalaganje profesora, kao i pozitivan i korektan odnos prema njima. Među pozitivnim osobinama posebno ističu harizmatičnost, posvećenost i predanost, kao i kreativnost profesora da na zanimljiv način predstavi nastavne sadržaje i podstiče interakciju tokom časa. U skladu sa tim, većina odgovora se odnosi na zanimljivost i značaj tema koje se obrađuju, način rada, kao i visoku stručnost profesora.

Kao što su kvantitativni podaci pokazali, veća prosečna ocena dobijena je kada je u pitanju evaluacija vežbi, što dodatno potvrđuju i otvoreni odgovori studenata. Naime, studenti daju afirmativne komentare za rad asistenata ističući značaj davanja praktičnih primera i sticanja primenljivog znanja: „Odlična kombinacija gradiva i primera iz prakse. Mogućnost za studente da shvate na koji način je primenljiva sva ta teorija koja se predaje i uči”. Međutim, određeni broj komentara ukazuje da bi na vežbama iz pojedinih predmeta koji su aplikativnog karaktera trebalo da bude više praktičnih znanja i primera. U pogledu organizacije časa, studenti uglavnom navode pozitivne aspekte kao što su interaktivna, dinamična i korisna nastava i interesantne teme koje se obrađuju. Za pojedine izborne predmete smatraju da su preobimni i da bi trebalo

smanjiti i sažeti gradivo. Kada je u pitanju redovnost održavanja nastave mali procenat studenata navodi da se iz pojedinih predmeta nisu održavale vežbe.

U pogledu načina rada i stručnosti asistenata i profesora koji drže vežbe, posebno ističu znanje i stručnost, ali i izuzetno značajnim procenjuju i spremnost za pomoć i otvorenost saradnju. Veliki broj komentara se odnosi na to da su časovi vežbi interesantni, da su asistenti posvećeni poslu, zainteresovani, sistematični i da zanimljivo izlažu nastavne sadržaje. Takođe, pojedini studenti ističu i „dozu zdravog humora“ koja odlikuje neke od asistenata koji pozitivno utiče na atmosferu na času i motivaciju studenata. Studenti takođe smatraju da su im časovi vežbi u značajnoj meri pomogli da se pripreme za polaganje ispita i savlađivanje planiranih nastavnih sadržaja „Vežbe iz ovog kursa su mi bile veoma zanimljive, a takodje su mi mnogo pomogle da spremim ispit. Dok sam čitala knjigu prisećala sam se primera sa vežbi“.

Međutim, kritike koje su upućene organizaciji časova vežbi i radu asistenata prevashodno se odnose na objektivnost u ocenjivanju i davanju povratne informacije. Studenti navode da su kriterijumi za ocenjivanje prestrogi kada su u pitanju predispitne obaveze i da na pojedinim predmetima nema jasnih kriterijuma i objektivnih zahteva koje je potrebno ispuniti za određeni broj predispitnih poena. Takođe, značajan broj komentara odnosi se na subjektivnost asistenata i da im je ponekad teško da odgovore promenama raspoloženja i nejasnim kriterijumima: „Asistent nema isti kriterijum ocenjivanja prezentacija od početka do kraja semestra“, kao i da nema jasnih pravila i da “sve može a i ne mora”. Studenti takođe smatraju da bi povratna informacija trebala da bude blagovremena, ali i adekvatna jer ponekada dobijaju neprimerene komentare.

Na osnovu brojnih analiziranih komentara studenata uočeno je da podaci o nastavnicima i saradnicima koji realizuju nastavu iz pojedinih predmeta nisu u potpunosti ažurirani i da se dešava da su navedeni nastavnici i saradnici koji ne drže nastavu iz konkretnog predmeta. Studenti su u takvim slučajevima procenjivali nastavnika koji im drži nastavu i u komentarima navodili ime nastavnika na koga se ocene odnose.

3. Završne napomene i smernice za naredne evaluacije

Rezultati evaluacije sprovedene za školsku 2013/14. godinu su u velikoj meri saobrazni rezultatima dobijenim prethodnih godina. Oni pokazuju da su dobijene relativno visoke ocene za sve procenjivane aspekte kvaliteta studiranja: uslove studiranja, organizaciju, realizaciju i kvalitet nastave. Ponovljen je rezultat da su opšta i prosečna ocena pojedinačnih nastavnika dobri reprezentivi kvaliteta njihovog rada.

Predlog novog upitnika za evaluaciju se pokazao kao dobar. Naime, u oceni uslova studiranja su zadržana samo ona pitanja koja se odnose na osobe, službe ili usluge s kojima studenti dolaze u neposredan kontakt. Takođe, uvedena su i pitanja o oceni rada pojedinih studentskih organizacija, čime se stiče utisak o transparentnosti rada ovih organizacija i upoznatosti studenata sa njima. Upitnik je skraćen i na način da se ista pitanja o oceni plana i programa predmeta ne ponavljaju prilikom ocenjivanja predavanja i vežbi, čime je redukovana redundatnost informacija. Takođe, uvedeno novo pitanje za evaluaciju nastavnog procesa se pokazalo kao važno prilikom opšte ocene nastavnika i saradnika.

Odziv studenata u letnjem semestru je bio veći, nego u zimskom, ali generalno je odziv studenata manji nego u slučaju kada se anketa zadavala u računarskoj učionici. Predlaže se da se razmotre strategije za povećanje izlaznosti studenata, kao što su unapređenje organizacije i promocije studentske evaluacije i eventualno uvođenje obaveznosti učešća u evaluaciji.